

Kitekint? - Többségi vélemény

2009 december 04. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

Vezet? amerikai cégek hatalmas cs?dhullámának voltunk 2000 után tanúi - Enron, WorldCom, Tyco és a többiek -, a részvényesek több ezermilliárd dollárt veszítettek. Ezt követ?en lángolt fel újból a vita arról, hogy szükség van-e Amerikában a részvénytársasági m?ködés szigorítására.

A nagy cégek a mai Amerika, így a globális tér meghatározó szereplői, gazdasági hatalmuk révén ellenőrzésük alá vonták a médiát és a politikát. Szükséges-e, és ha igen, lehetséges-e visszaszerezni felettük a társadalmi irányítást?

Mintegy 50 vezető amerikai tudós és közéleti szereplő - közöttük David Corten, Ralph Nader, Robert Monks - jelentést tett közzé, amelyben feltárják a mai nagy amerikai cégek működésének árnyoldalait, és javaslatokat fogalmaznak meg a vállalati hatalom korlátozására. Hivatkoznak azokra a nagy üzleti befektetőkre - közöttük van Warren Buffet, Soros György és Peter Drucker -, akik a piaccgazdaság jövőjét féltik a részvénytársaságban intézményesített korlátlan mohóságtól, valamint az óriás cégek ellenőrizetlen hatalmától. Drutman és Cray e jelentés alapján állították össze könyvüket. Véleményük számunkra is izgalmas, hiszen a magyar gazdaság és politika szerkezete egyre inkább kezd hasonlítani a nagy cégek befolyása alatt álló amerikai mintára.

Az Amerikai Egyesült Államokban ma 53 millió háztartásban 84 millió amerikainak van részvénye, tehát minden harmadik amerikai polgár megtakarításai egy részét részvényben tartja, ezért nem közömbös, hogyan működnek Amerikában a részvénytársaságok. Úgy tűnik, jól, hiszen az amerikai gazdaság jobban teljesít, mint a legtöbb európai gazdaság, és korunk egyetlen szuperhatalma őrzi azt a gazdasági és pénzügyi fölényt a világban, amelyen világhatalma nyugszik. Mégis a vezető amerikai üzleti hetilap, a Business Week felmérése szerint az amerikai polgárok 82 százaléka szerint a nagy cégek túl nagy befolyást szereztek az élet túl sok területén Amerikában. A megkérdezettek 95 százaléka gondolta úgy, hogy az üzleti cégeknek többet kell tenniük, mint csupán profitot termelniük, sőt időnként a profit terhére segíteniük kell a közösséget és a munkavállalókat. Az amerikai részvénytársasági szabályozás szerint azonban törvénytelen minden olyan működés, amely a részvényesek kárára, tehát a profit terhére más célokat is követ. Az amerikai társadalom többsége mégis ezt gondolja helyesnek.

A jelentés szerint a részvényesek érdekei ma sérülnek Amerikában, mert valójában a nagy cégek menedzserei irányítják a cégeket, és a részvényesek legfeljebb eladhatják papírjaikat, de egyéb módon nem szólhatnak bele a társaság működésébe. Hiába szerez akár 49,9 százalékos többséget a közgyűlésen egy részvényes javaslata, ha a vezetés nem akarja, nem szavazzák meg, de a megszavazott részvényesi javaslatok többségét sem hajtják végre. A nagy cégek feletti tulajdonosi ellenőrzésre hivatott igazgatótanácsokba valójában a menedzserek jelölik a tagokat. Így azok aligha képviselik a kisérszvényesek érdekeit. Az amerikai részvénytársaságok esetében 15-20 százalékos részvéncsomaggal irányítani lehet egy céget, de az 500 legnagyobb cég kétharmadánál senkinek sincs ilyen ellenőrzési csomagja. Tehát a menedzserek döntéseit nem korlátozza a tulajdonosi érdek.

Ma a 800 ezres népességű kicsi Delaware államban 300 ezer amerikai cég van bejegyezve. Közülük 296 szerepel a legnagyobb 500 amerikai vállalat listáján, tehát a nagy cégek 53 százaléka egyetlen (törpe) államban működik. Az állam bevételeinek negyedét, 500 millió dollárt új cégek bejegyzéséből szedi be. 1900-ban még a nagy amerikai részvénytársaságok 95 százaléka New Jersey államban volt bejegyezve, 1913-ban viszont szigorították a szabályozáson, és a nagy cégek többsége odébbállt: átment Delaware államba, ahol éppen könnyítettek a jogi szabályozáson. Amerikában ugyanis nem központi, hanem szövetségi állami szinten szabályozzák a társasági jogot, mintha nálunk a megyék önálló társasági szabályokat alkothatnának. A jelentés szerint ez a fő oka annak, hogy a nagy amerikai cégek kibújhatnak a részvényesek ellenőrzése alól, majd a korlátlan menedzserei hatalom révén megszerezhetik a média és a politika feletti ellenőrzést, tehát a társadalom feletti hatalmat.

Szemben azonban az 1910-20-as és az 1960-70-es évekkel, amikor az állam sikeresen lépett fel a monopóliumokkal szemben, ma a nagy cégek hatalma lényegében korlátlan.

Lee Drutman and Charlie Cray: The Peoples Business, Controlling Corporations And Restoring Democracy, Berrett-Koehler Publishers, Inc., San Francisco, CA, USA, 2004.

Matolcsy György, hetivalasz.hu

DR. DRÁBIK JÁNOS
100 ÉVVEL TRIANON UTÁN
DVD

A trianoni gyalázaatról tabumentesen

„Egy film amelyet minden
magyarnak látnia kell”

Ajánló
